

Geslaagde excursie van de Zonnewijzerkring in Utrecht Redactie

Vroeg in de morgen van 2 juli startte dan eindelijk de excursie van de Zonnewijzerkring in Utrecht, nadat die twee jaar achter elkaar uitgesteld had moeten worden door de covid-pandemie. De omstandigheden hadden niet beter kunnen zijn: prima wandelweer en zonnig genoeg om de zonnewijzers op de route in werking te kunnen zien. De 21 deelnemers meldden zich bijtijds in de oude Westerkerk, van waaruit we na een kop koffie op pad gingen.

De eerste stop was bij de oudste gedateerde zonnewijzer van Nederland aan de Jacobikerk. Hans Schipper wist hier vol verve over te vertellen, evenals over de andere zonnewijzer, een stuk hoger aan de kerkmuur.

Hans van Son, vrijwilliger van de Jacobikerk, vertelde vol passie over de kerk en haar torenuurwerk. Het oude uurwerk met speeltrommel voor het carillon uit 1650 trok veel bekijks. Het draagt de naam van een oude bekende: Jan van Call, befaamd uurwerkmaker, landmeter en zonnewijzermaker, o.a. van de drievoudige zonnewijzer aan het Delftse stadhuis.

Na een korte wandeling door 'gezellige straatjes en markt' kwamen we in de Boothstraat aan. Het terras van het Nicolaas Beetshuis was speciaal door Berry Kosterman voor ons geopend. Hier troffen we een zonnewijzer aan die weliswaar in het gele boekje staat, maar verder vrijwel onbekend is. Bij het plannen van de excursie twee jaar geleden hebben Astrid van der Werff en Hans Stikkelbroeck, de organisatoren van de excursie, de zonnewijzer herontdekt. Hij heeft zijn eigen verhaal, dat Astrid van der Werff elders in dit nummer uit de doeken doet.

De analematische zonnewijzer op het Janskerkhof – een cadeau van de Zonnewijzerkring aan haar statutaire vestigingsplaats bij het eerste lustrum in 1983 – was speciaal voor ons door de marktmeester van de planten- en bloemenmarkt vrijgehouden. Frans Maes demonstreerde wat er bij het opstellen van de (menselijke) gnomon en het aflezen zoal fout kan gaan.

De volgende stop was de neogotische Sint Willibrordkerk in de Minrebroederstraat. We werden van harte welkom geheten door broeder Henk Scholte van de Johannesbroederschap, die met trots vertelde dat de parochie dankzij het orthodoxe karakter – de

mis wordt er nog in het Latijn opgedragen – groeit en bloeit. Het interieur is een waar *Gesamtkunstwerk*; de hele kerk is rijk gedecoreerd. Ontroerend was het prachtige orgelspel waar we op getraakteerd werden.

Op naar de eenvoudige lunch in het Domcafé in de Domkerk. Een gezellig intermezzo, met verloting en uitwisseling van gegevens van de deelnemers. We hadden een riant uitzicht op de Pandhof van de Domkerk, waar het dankzij Plantjesdag extra druk was. Dezelfde Plantjesdag die een rondleiding door museum Sterrenwacht Sonnenborgh in de weg zat...

Na de lunch werden we opgehaald door stadsgids Jitte, die ons vol enthousiasme meenam naar de Buurkerk. Ook hier was de zonnwijzer leidend, maar het verhaal van de Buurkerk zelf en de omgeving was eveneens uiterst interessant.

Het was ons bij aanvang van de stadswandeling al toegezegd: bij hoge uitzondering konden we de Domtoren met zijn zonnwijzer bezoeken, ondanks dat de toren geheel in de steigers staat. Na de klim van niet al te veel, maar soms wel hoge treden konden we de zonnwijzer op de eerste trans dan nu zelf bekijken. Wel met een veiligheidshelm op.

Eindelijk gerechtigheid: toen de zonnwijzer in 2003 onthuld werd, mochten alleen de burgemeester met enkele getrouwen en het bestuur van de Kring naar boven. Waar indertijd alleen over gesmiepseld werd, bleek te kloppen: de zonnwijzer stak met een punt over de rand; er was bij het opmeten wat fout gegaan.

Via een route met prachtige, fluisterstille stadstuinen, stegen en straatjes bereikten we de de Nicolaïkerk met zijn door een apenfamilie gedragen zonnwijzer,

even verder gevolgd door de prachtige zonnwijzer aan de Fundatie van Renswoude. Bijzonder is dat hij

ook azimutlijnen heeft. Die zijn niet van windrichtings-aanduidingen voorzien, maar enig hoger rekenwerk wees uit dat ze per $11\frac{1}{4}^\circ$ getrokken zijn.

Een enkeling sloeg acht op de alternatieve Romeinse cijfers boven de ingang van het Maria van Pallaeshofje, van 1651 (MDCLI). Hier wordt de 'M' echter geschreven als CIJ en de 'D' als IJ. Je ziet het wel vaker op gebouwen, maar zijn er ook zonnewijzers met een jaartal in deze schrijfwijze?

We namen afscheid van de stadsgids bij het monumentale beeld van – de enige Nederlandse – paus Adrianus VI.

En werdentot slot door Bert Degenaar verwelkomd in restaurant 'Hemel en Aarde', waar we door hem getrakteerd werden op een prima aangeklede borrel én een aantal bijzondere zonnewijzers uit zijn collectie.

Terugkijkend, een mooie en gezellige invulling van een zomerse zaterdag in juli.

De foto's zijn van Lidi Schoorel, Peter Smit en Frans Maes.